

EU-agenda för
konkurrenskraft
och omställning

IKEM

Kemi är en oskiljaktig del av det moderna samhället. Den finns överallt omkring oss – i de livsmedel vi äter, de mediciner som botar oss, i våra mobiltelefoners batterier, våra färdmedels bränslen och i de material som utgör grunden för våra hem och arbetsplatser.

Kemi är kort sagt själva kärnan i vår moderna tillvaro.

För att IKEM:s medlemsföretag ska bli framgångsrika i sin omställning och kunna hjälpa samhället att bli mer hållbart krävs att de är globalt konkurrenskraftiga.

För att uppnå detta behöver ett antal förutsättningar komma på plats.

- Vi måste främja återvinning av avfall, återvinning av koldioxid och använda biobaserade råvaror.
- Vi måste få fram nya säkra och hållbara kemikalier effektivare och snabbare.
- Vi måste öka tillgången på kompetens och stärka den fria rörligheten av arbetskraft.
- Det måste vara attraktivt att investera i Europa.

De svenska innovations- och kemiindustrierna är avgörande för konkurrenskraften och den gröna omställningen

De svenska innovations- och kemiindustrierna spelar en avgörande roll för svensk ekonomi och konkurrenskraft. IKEM företräder 1 250 företag som tillsammans sysselsätter omkring 70 000 personer i Sverige och som med ett exportvärde om 475 miljarder kronor stod för 24 procent av Sveriges varuexport år 2022. Tillsammans bidrar medlemsföretagen inom områdena läkemedel, kemi, gummi och plast, samt raffinaderi till en femtedel av svensk industris förädlingsvärde.

Innovations- och kemiindustrierna står idag för omkring en tredjedel av de industriella utsläppen av koldioxid i Sverige. Branschen är därmed oerhört viktig för den gröna omställningen och för att Sverige ska kunna nå klimatmålen. Både för att den med rätt insatser kan minska de egna utsläppen men även för att branschen i egenskap att vara tidigt i värdekedjan producerar insatsvaror som är nödvändiga i den övriga industrin. Innovativ kemi är en förutsättning för nya solceller på taken, återvinningsbara bilbatterier och annan ny teknik som lägger grunden för den gröna omställningen. Alla industriella näringar är beroende av kemi för att kunna minska sina utsläpp och åstadkomma cirkulära flöden. Utan kemi blir det ingen omställning.

EU är av avgörande betydelse för innovations- och kemiindustrierna. Den inre marknaden skapar gemensamma spelregler för unionens medlemsländer, underlättar för rekrytering av kvalificerad arbetskraft från hela Europa och ökar exporten. Kemikalielagstiftningen är i sin helhet harmoniserad med samma regler i hela EU och majoriteten av miljö- och klimatlagstiftningen beslutas på EU-nivå. Samtidigt innebär den snabba takten i EU:s lagstiftningsarbete för den gröna omställningen en utmaning för industrin, som kämpar med en ökande regleringsbörda och initiativ inom många olika områden som inte alltid hänger ihop.

Innovations- och kemiindustrierna ska vara ledande i den gröna omställningen. För att lyckas med detta krävs att vi som industri ges rätt förutsättningar för att behålla vår konkurrenskraft och fortsätta att attrahera globala investeringar.

Stockholm, februari 2024

Jonas Hagelqvist
VD IKEM

Pågående omställning

Nästan en femtedel av den forskning som bedrivs inom näringslivet går att härleda till innovations- och kemiindustrierna. Bara under de senaste åren har IKEM:s medlemmar gjort flera betydelsefulla innovationsdrivna investeringar runt om i Sverige som syftar till att ersätta fossil råvara med råvara som är biobaserad eller återvunnen från avfall eller koldioxid. Dessa investeringar skapar både egennyttiga och möjligheter för andra företag att bli mer hållbara.

I Örnsköldsvik görs stora investeringar för att med bioteknik ta fram kemikalier ur skogsrester.

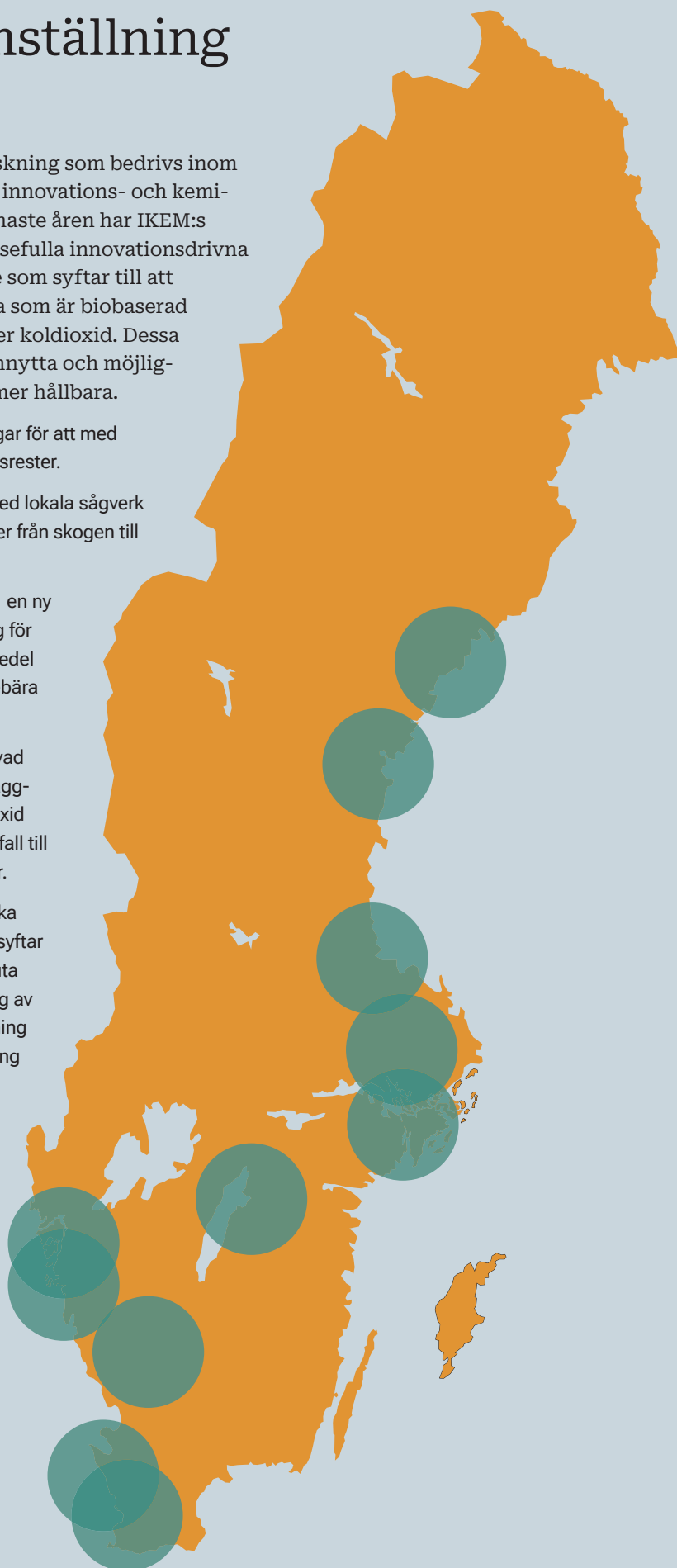
I Gävle samarbetar kemiindustrin med lokala sågverk för att med ny teknik omvandla rester från skogen till råvaror som ersätter fossil råvara.

I Södertälje invigdes i slutet av 2021 en ny toppmodern tillverkningsanläggning för nästa generations biologiska läkemedel som ska vara mer effektiva och innebära färre biverkningar.

I södra Sverige görs investeringar i vad som väntas bli världens största anläggning för att göra produkter av koldioxid och att omvandla plast- och textilavfall till resurser som ersätter fossila råvaror.

I Västsverige pågår flera projekt i vilka medlemsföretag i IKEM deltar som syftar till att skapa cirkulära flöden och sluta loopen för plast. I fokus är utveckling av både mekanisk och kemisk återvinning av plastavfall, som pyrolys, förgasning och depolymerisering. Med kemisk återvinning kan plastavfallet uppgraderas till samma kvalitet som den ursprungliga fossila råvaran i plastavfallet samtidigt som koldioxidavtrycket drastiskt minskar.

I Stenungsund ska även en produktionsanläggning för hållbar metanol byggas som kan reducera koldioxidutsläppen med 400 000 ton årligen.

Vi måste främja återvinning av avfall, återvinning av koldioxid och använda biobaserat

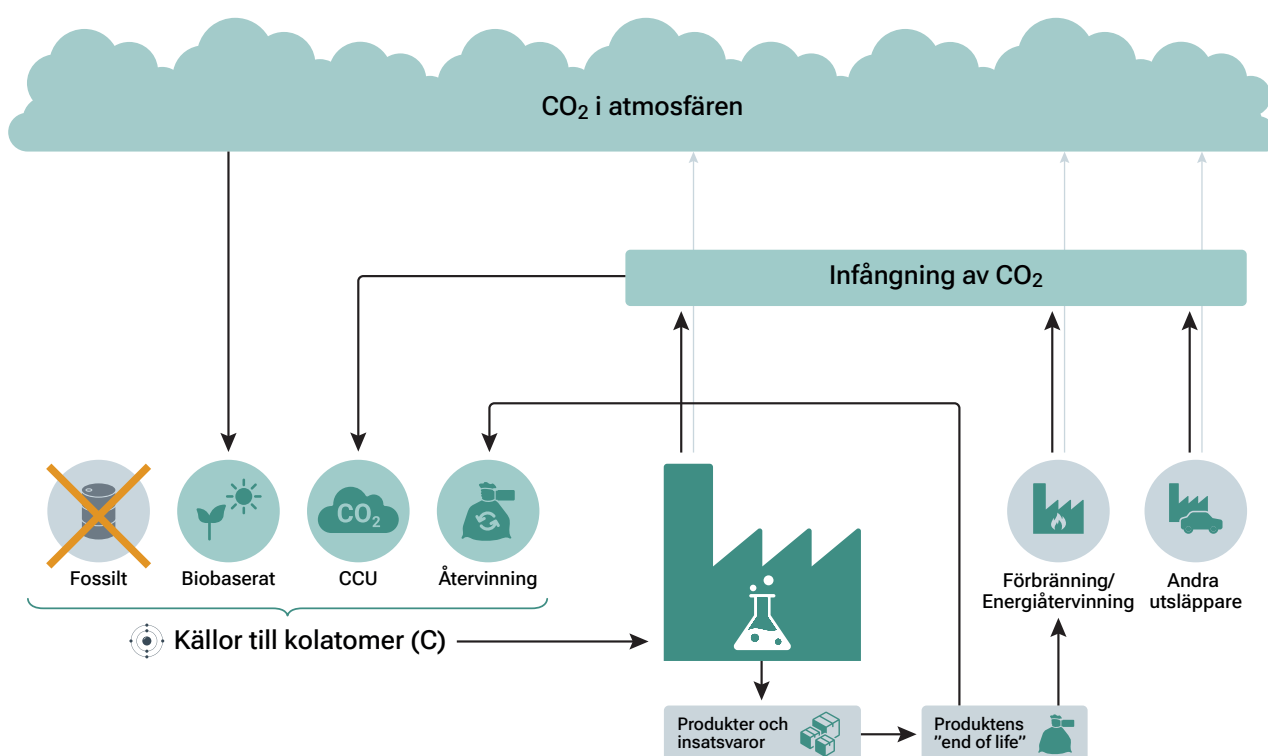
EU:s klimatpolitik ställer krav på en snabb omställning av energi och råvaror för att minska klimatpåverkan. Detta innebär dubbla utmaningar för innovations- och kemiindustrierna som nyttjar fossila råvaror både för energiändamål och som insatsvara i produktionen.

Fossila energiråvaror kan i vissa processer ersättas med elektrifiering och klimatneutrala industrigaser. De fossila insatsvarorna kan ersättas med återvunnet avfall, återvunnen koldioxid och med biobaserade råvaror. För att vi framgångsrikt ska kunna lyckas med denna omställning behövs tillgång till en stabil och tillräcklig el- och råvaruförsörjning till en konkurrenskraftig kostnad. Det här behöver göras i samverkan mellan kemiindustrin och det omgivande samhället.

Vi behöver alla alternativ till ny fossil råvara

Samtidigt som kol – i form av koldioxid från förbränning av fossila bränslen – bidrar till växthuseffekten, så är kolatomer en essentiell insatsvara för innovations- och kemiindustrierna. Kolatomer finns i nästan all kemisk produktion, från plast och textilier till kemiska produkter som behövs för övriga industrins produktion.

Efterfrågan på kolatomer beräknas fördubblas under de kommande 25 åren. För att möta denna efterfrågan behöver kretsloppet för kol slutas så att kolatomerna kan återanvändas. Detta kan göras genom återvinning av material som plast, textil och papper, men också genom att fånga in koldioxid och nyttja kolet som

en råvara (CCU, Carbon Capture and Usage). Infångning och lagring av koldioxid (CCS, Carbon Capture and Storage) hindrar utsläpp till atmosfären och kan således vara ett alternativ om utsläpp inte annars kan undvikas. Kolatomer som stannar i kretsloppet kan användas som råvara i industrin vilket skapar en möjlighet att minska upptaget av ny fossil råvara.

Tekniken för koldioxidinfångning är väl beprövad inom såväl olje- och gasutvinning som el- och fjärrvärmesektorn och bedöms även ha stor potential inom processindustrin. Det är viktigt att incitamenten som införs på EU-nivå premierar både CCS och CCU. Idag finns incitament för lagring, men hinder för att nyttja infångade kolatomer i nya produkter.

Fossila kolkällor behöver också i högre utsträckning ersättas med biogena för att möta framtidens behov av kolatomer. Sverige, med sina stora tillgångar på skogsbaserad och lantbruksbaserad råvara, har goda möjligheter att öka användningen av bioråvara, även med fortsatt höga krav på naturhänsyn. EU behöver en politik som balanserar naturhänsyn och behovet av skogen som en kolsänka, med behovet av biobaserade råvaror för att ersätta fossila. Det är fullt möjligt att binda biogena kolatomer i produkter, inte bara i träd. Om kolatomerna i produkterna sen kan återvinnas och cirkuleras blir det en kolsänka som består över tid.

Vi behöver mer kol i produkter och mindre i atmosfären

För att öka tillgången till kolatomer och stärka den cirkulära ekonomin behöver förutsättningarna att återvinna kolatomer från avfall förbättras. Kolrika material såsom plast, textil och papper eldas idag i alltför stor utsträckning upp för energiändamål, såsom fjärrvärmeproduktion. Vi behöver lämna det linjära sättet att se på avfall, gå från energiåtervinning till materialåtervinning och återvinna kolatomerna för att ersätta ny råvara – såväl fossil som biobaserad. Dagens europeiska avfallslagstiftning och -policy skapar dock inte den tydlighet och förutsägbarhet som behövs för att i första hand se avfall som en råvara för nya material. Detta riskerar att förhindra eller försena industrins gröna omställning.

IKEM:s förslag

→ Utveckla EU-lagstiftning och -policy som främjar återvinning av avfall

För att en grön omställning av industrin ska kunna ske behöver materialåtervinningen öka och användningen av avfall främjas. Tre möjliga sätt att göra detta är att se till att det finns en harmoniserad EU-lagstiftning, framtagande av så kallade "end-of-waste"-kriterier på EU-nivå enligt EU:s avfallsdirektiv, samt kvotplikt. För att uppnå en högre grad av cirkularitet i industrin och ta tillvara på industrins råvara behöver avfallsförbränningen minska, för att möjliggöra att råvaran istället återvinns. Därmed är det viktigt att EU även främjar åtgärder som till exempel kemisk återvinning.

→ Öka incitamenten för att producera ren och uppgraderad biogas

Gas är avgörande som råvara för vissa kemiska processer och eftersom biogas består av samma kemiska molekyl som naturgas, kan man ersätta naturgas med biogas. För att säkra industrins tillgång till ren och uppgraderad biogas till konkurrenskraftiga priser behöver den totala produktionen av biogas i EU öka. Kommissionen har i RePowerEU satt upp ett mål att EU till år 2030 ska producera 35 miljarder kubikmeter biogas per år. Möjligheten att höja detta mål bör ses över.

→ Gör inte skillnad mellan olika sorters koldioxid

I EU-kommissionens förslag till ett ramverk för certifiering av infångning av koldioxid främjas endast infångning och lagring av biogen koldioxid och koldioxid som redan släppts ut till luften. EU bör säkerställa att all koldioxid hanteras och främjas likvärdigt, oavsett ursprung. Att återvinna kolet i koldioxid som en råvara bör också främjas, samtidigt som kontinuerlig cirkularitet i kolcyklerna eftersträvas. Utgångspunkten bör vara att hålla kolet kvar i kretsloppet för material.

→ Säkra industrins tillgång till biobaserade råvaror till konkurrenskraftiga priser

Att nyttja biobaserade råvaror i produkter där kolatomerna över tid hålls borta från atmosfären – i långlivade produkter, genom återvinning eller genom infångning och cirkularitet – bidrar till att skapa bestående kolsänkor. Hela detta spektrum av lösningar, inte bara långlivade produkter, bör premieras i EU:s politik för ökade kolsänkor. Detta skulle kunna bidra till en ökad konkurrenskraft för biobaserade råvaror. Viktiga bioråvaror för industrin, såsom etanol, har idag tull runt EU vilket gör priset högre inom EU än utanför – och det hindrar konkurrenskraften.

→ Säkerställ gemensamma beräkningssätt för cirkulation av kolrika råvaror

Industrin behöver kunna använda alla typer av kolbaserade flöden. Idag hanteras biobaserade flöden och återvunna flöden av avfall inom olika lagstiftningsområden, vilket medför olika sätt att beräkna exempelvis koldioxidnytta och återvinningsgrad. Detta riskerar leda till att industrin behöver ha flera parallella verifieringar och beräkningar. För att undvika onödig byråkrati bör generella sätt att räkna och mäta säkerställas.

Vi måste få fram nya säkra och hållbara kemikalier effektivare och snabbare

Kemiindustrin står inför en dubbel utmaning – vi behöver inte bara förändra hur vi producerar, utan också utveckla vad vi producerar. Allt detta ska ske på mindre än 30 år, för att nå EU:s mål om klimatneutralitet till 2050. EU:s kemikaliestrategi för hållbarhet som presenterades 2020 syftar till att kemikalier ska kunna produceras och användas för samhällets bästa, utan att orsaka skador på hälsa och miljö. Det är ett mål som IKEM står bakom till 100 procent.

Kemi ingår i alla värdekedjor och är en förutsättning för allt från solceller och litiumjon-batterier till läkemedel och energieffektiva byggnader. För att vår industri ska kunna leverera det som alla andra industrier och samhället behöver måste kemikaliestrategin genomföras på ett balanserat och välavvägt sätt där konkurrenskraften hos EU:s kemiindustri värnas och där det globala perspektivet får en central roll. Det innefattar att fasa ut problematiska kemikalier och ersätta dem med nya, säkra och hållbara alternativ. För att lyckas med denna utmaning måste industrin ges rimliga förutsättningar.

Alltför ofta föreslås utfasning av kemikalier med korta tidsramar, utan att tillräcklig hänsyn tas till att det tar tid att utveckla nya alternativ och få dem accepterade av användarna, vilket kan få oanade konsekvenser över hela värdekedjan. Regleringar är nödvändiga då många ämnen kan ha stora konsekvenser för miljön eller för människors hälsa, men lagstiftningen bör i större utsträckning möjliggöra utveckling av nya kemikalier snarare än att förbjuda gamla. Det centrala är att produktion och hantering av kemikalier sker på ett säkert sätt och att reglering av kemikalier primärt görs baserat på risker och vetenskaplig fakta, inte utifrån ämnens egenskaper.

Europa har en av världens mest omfattande kemikalieförordningar – REACH. Det är bra att kemikalielagstiftningen är på en gemensam, europeisk nivå. EU:s företag är verksamma på en gemensam marknad och behöver följa samma spelregler. Samtidigt är värdekedjorna globala, vilket innebär att EU:s kemikalielagstiftning även behöver ta hänsyn till regelverken i till exempel USA och Asien, som är både konkurrenter och handelspartners. Om diskrepansen mellan EU och omvärlden är alltför stor riskerar man att pressa ut industrin till omvärlden.

IKEM:s förslag

→ Ge industrin rätt förutsättningar för forskning och innovation

För att de skadligaste ämnena ska kunna fasas ut måste nya alternativ fasas in. EU behöver ha en långsiktig och strategisk forsknings- och innovationsagenda som aktivt möter samhällsutmaningar och regelutveckling och leder till utveckling och innovation av säker och hållbar kemi. För att Sverige ska kunna ta ledartröjan i utvecklingen av framtidens säkra och hållbara kemi krävs en strategi som ligger steget före reglering och begränsning, som visar hur industrins kompetensbehov för innovation ska tillgodoses, samt hur riktade forsknings- och regulatoriska insatser som kan leda till exempelvis bättre och mer effektiva riskbedömningsmodeller ska komma på plats.

→ Utveckla regler i takt med utveckling och innovation – och i samråd med industrin

Förutsägbara och tydliga regelverk är A och O för en konkurrenskraftig industri. För att både skydda hälsa och miljö och samtidigt värna konkurrenskraften i industrin måste kemikalielagstiftningen vara riskbaserad, vila på vetenskaplig grund och vara så träffsäker och målstyrd som möjligt. Regleringar och begränsningar måste införas i takt med att utveckling av alternativ fortskrider för att gynna företag i framkant. För att uppnå detta bör lagstiftning tas fram i nära samråd med industrin. Lagstiftning får inte heller bli ett hinder för användning av nya metoder och tekniker som behövs för att snabba på innovation av säker och hållbar kemi.

→ Anpassning till globala utmaningar

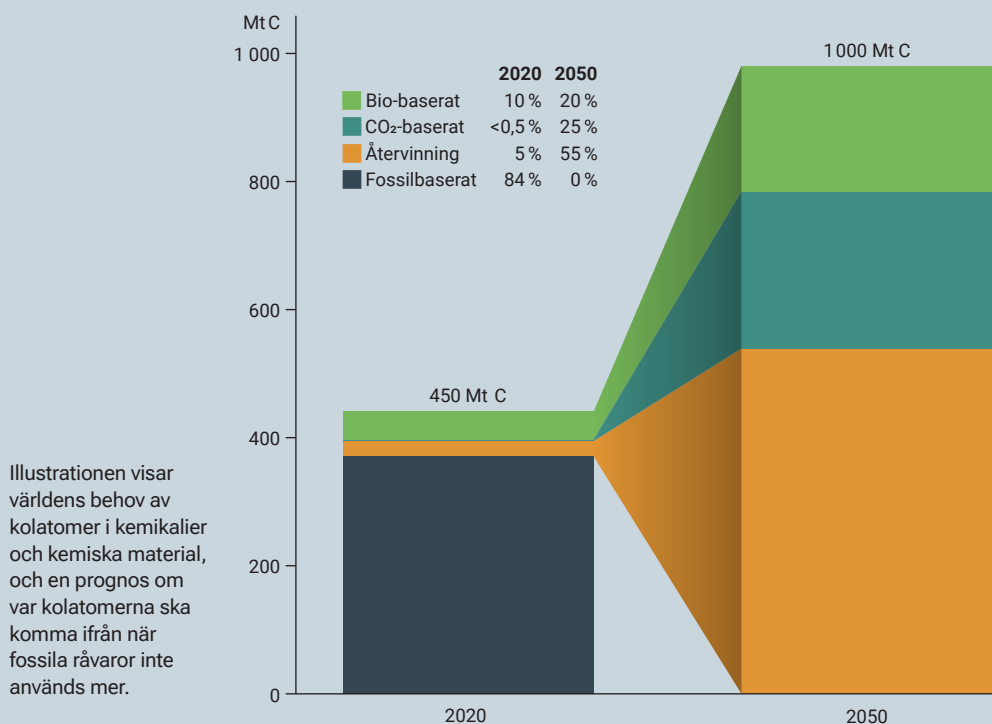
EU är världens näst största producent av kemikalier och står för 15 procent av den globala produktionen. Kina står idag för 43 procent av den globala produktionen av kemikalier, men redan 2030 beräknas denna andel vara mer än hälften. Regelverk i EU måste gå hand i hand med regelverk i konkurrerande regioner, och EU bör därför agera både genom att anpassa vår lagstiftning utifrån globala perspektiv, och att verka för antagande och implementering av ambitiösa internationella konventioner.

→ Större fokus på tillsyn

En anpassning till de globala utmaningarna förutsätter dock att EU samtidigt tar ett större grepp om tillsynen vid EU:s gränser för att stävja både illegal handel och oönskad import av ämnen som är reglerade i EU. En stor del av de olagliga kemikalier som finns i produkter i EU idag kommer från tredjeland och har kommit hit genom privatimport, genom oaksamhet hos importörer eller genom illegal import. En effektiv tillsyn är avgörande för att inte snedvrída konkurrensen. Frågor om uppföljning och tillsyn bör också ges större utrymme när man utformar regelverken.

Global efterfrågan på kemikalier och kemiska material

2020 och scenario för 2050, i miljoner ton inbäddat kol.

Källa: Nova Institute

De största IKEM-företagens elbehov idag och uppskattning för år 2045

TWh, indikativt.

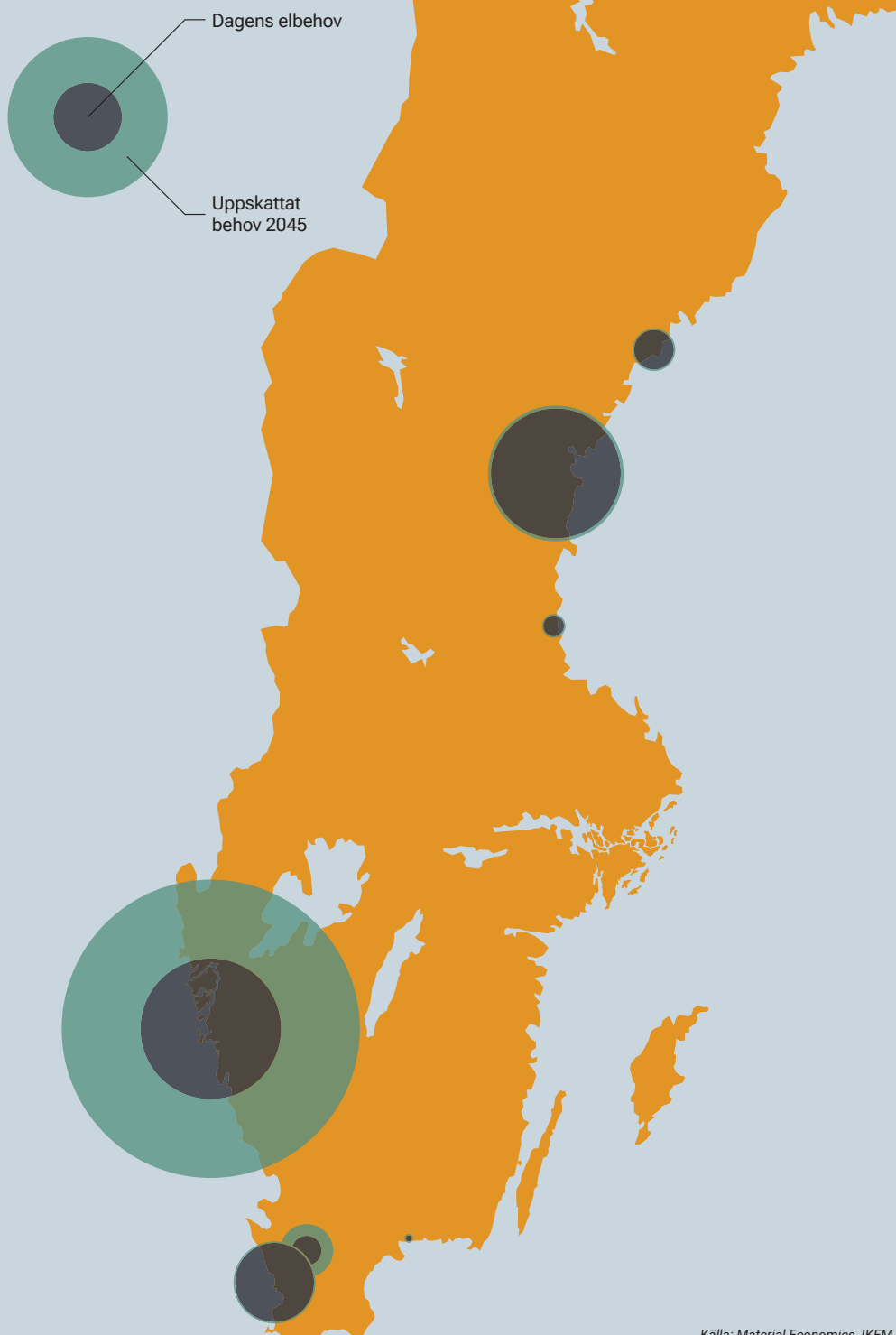

Omställningen kommer sannolikt kräva minst en fördubbling av elanvändningen. Behovet av vätgas inom kemiindustrin driver ökat elbehov eftersom såväl kemisk återvinning som produktion med biobaserad råvara kräver ökad mängd vätgas jämfört med dagens produktion.

Källa: Material Economics, IKEM

De största IKEM-företagens elbehov idag och uppskattning för 2045

Efterfrågan på el kommer öka mest där kapacitetsbristen är som störst. Kemiklustret på västkusten kommer driva ökningen av elefterfrågan på grund av stort vätgasbehov. Sydsverige är också den delen av landet som redan upplever störst problem med effekttillgång. I norra Sverige ser elsituationen lite bättre ut – färre företag inom IKEM kommer öka sin efterfrågan där.

Källa: Material Economics, IKEM

Vi måste öka tillgången på kompetens och stärka den fria rörligheten av arbetskraft

Många av företagen inom innovations- och kemiindustrierna är högteknologiska och har ett stort behov av kvalificerad arbetskraft. Samtidigt råder en betydande kompetensbrist inom hela industrisektorn, något som inte enbart gäller Sverige, utan är ett gemensamt problem inom hela EU. Stora pensionsavgångar väntar inom de närmsta åren och 2030 bedöms kemisektorn på EU-nivå ha ett underskott på arbetskraft motsvarande elva procent. IKEM:s medlemsföretag räknar med att behöva rekrytera 11 000 personer inom de kommande fem åren.

Bristen på kompetens innebär ett allvarligt hot för företagets tillväxt och konkurrenskraft och påverkar var man väljer att etablera nya anläggningar. Kompetensbristen pekades av EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen ut som en av de mest betydande flaskhalsarna för europeisk konkurrenskraft i hennes State of the European Union-tal hösten 2023, men få konkreta åtgärder presenterades.

För att råda bot på kompetensbristen behövs insatser på en rad områden. Antalet personer som tar examen från STEM-utbildningar (Science, Technology, Engineering and Mathematics) inom EU behöver öka. Kunskap inom dessa områden är avgörande för den gröna omställningen och för att möta företagets kompetensbehov.

Den fria rörligheten av arbetskraft inom EU behöver stärkas. Många av IKEM:s medlemsföretag är beroende av utlandsrekrytering för att möta sina behov av kompetensförsörjning. Detta gäller inte enbart högutbildad arbetskraft som ingenjörer och forskare, utan även yrkeskategorier som process- eller maskinoperatörer och laboratorietekniker. Den fria rörligheten för personer inom EU är en nyckelfråga för företagets konkurrenskraft och för att kunna fylla kompetensbehoven.

Även möjligheterna att rekrytera medarbetare från tredje land behöver förbättras. Arbetsmarknaden för högutbildad spetskompetens är global och majoriteten av världens toppuniversitet ligger utanför EU.

Arbetsmarknadsfrågorna är av tradition nationella. På senare år har dock EU börjat engagera sig alltmer i de sociala frågorna och vi ser en riktning där EU skapar sig mer kompetens inom arbetsmarknadsområdet. Ett exempel på detta är minimilönedirektivet, som riskerar att påverka lönebildningen och den svenska modellen negativt och som ska vara implementerat i medlemsstaterna senast 2024. Andra initiativ med inverkan på arbetsmarknadsområdet är förslaget till uppdatering av direktivet om europeiska företagsråd, lönetransparensdirektivet och uppdateringen av kvalitetskriterier för praktikprogram. Även om intentionerna i många fall är goda riskerar EU:s växande agenda på arbetsmarknadsområdet att på sikt utmana den svenska modellen där arbetsmarknadens parter, inte politiken, reglerar arbetsvillkor och lönesättning.

IKEM:s förslag

→ Underlätta för den fria rörligheten för arbetskraft på den inre marknaden

Mer behöver göras för att säkerställa den fria rörligheten för arbetskraft i praktiken. En viktig aspekt är det ömsesidiga erkännandet av kvalifikationer, där EU bör sträva efter så stor harmonisering som möjligt. Totalt finns över 5 700 reglerade yrken inom EU, av dessa regleras runt 140 endast i ett medlemsland. Regleringar som endast finns i ett fåtal medlemsländer borde i möjligaste mån tas bort, för att inte skapa onödiga hinder för arbetstagare att verka inom hela unionen. De regleringar som kvarstår bör i så stor utsträckning som möjligt vara gemensamma för hela unionen. Det kan även övervägas om förändringar i yrkeskvalifikationsdirektivet kan göras. Tillgängliga verktyg såsom den europeiska referensramen för kvalifikationer bör användas till sin fulla potential.

→ Förenkla administrationen för kortvariga gränsöverskridande anställningar

På grund av personalbristen inom vissa yrkeskategorier, till exempel svetsare, tvingas många företag inrätta mobila team som kontinuerligt förflyttas mellan produktionsanläggningar i olika medlemsstater. EU:s regelverk för kortvariga gränsöverskridande anställningar medför en tung administrativ börda för företagen och kan med fördel förenklas, bland annat genom att integrera A1-formuläret i en e-deklaration.

→ Öka antalet personer som tar examen från STEM-utbildningar i EU

Utbildningspolitik är nationell kompetens, men EU-kommissionen kan bistå med finansiering, stöttning och kompetens för att öka genomströmningen och antalet sökande till högre utbildningar inom STEM-området i EU. Åtgärder som skulle kunna vidtas inkluderar att göra regelbundna arbetsmarknadsanalyser att ligga till grund för nationell planering av utbildningsbehovet, bidra till samverkan mellan akademien och industrin, samt ge finansiering till kompetensutveckling inom sektorn.

→ Underlätta för rekrytering av tredjelandsmedborgare

För att säkra företagets kompetensförsörjning av högkvalificerad arbetskraft behövs en ökad rekrytering av tredjelandsmedborgare. För att underlätta denna rekrytering behöver reglerna förenklas och revisionerna av direktiven om ett kombinerat tillstånd, samt om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning slutföras.

→ Värna den svenska modellen

Den svenska modellen leder till större reallöneökningar och färre konfliktdagar än i de flesta andra EU-medlemsländer. Sverige bör verka för att värna den svenska modellen och motsätta sig regleringar av lönebildning och andra partsgemensamma ansvar på EU-nivå.

Det måste vara attraktivt att investera i Europa

Merparten av lagstiftningen i den Gröna given är nu färdigförhandlade och innovations- och kemiindustrierna har påbörjat sin omställning. Stora investeringar kommer att krävas för att företagen ska kunna leva upp till de krav som ställs på dem och för att EU ska kunna klara omställningen. Ett flertal försvårande omständigheter står dock i vägen för dessa investeringar. Höga energikostnader, osammanhängande och i många fall överdetaljerade lagförslag, stora investeringsstöd för den gröna omställningen i USA och Asien, samt ett föränderligt och mycket komplext regulatorisk ramverk bidrar till att skapa osäkerhet och minska företagens investeringsvilja.

För att EU ska säkra sin konkurrenskraft och för att industrin ska bidra till den gröna omställningen krävs det reformer för att göra EU mer attraktivt att investera i.

Det behövs en massiv tillväxt inom forskning och innovation för att EU på längre sikt ska kunna dra nytta av de senaste innovationerna och tekniken. De senaste 20 åren har EU halkat efter framför allt USA och Asien och idag återfinns allt färre av världens toppuniversitet inom unionen. Som en följd får EU svårare att attrahera toppstudenter och att få dem att stanna kvar inom unionen efter avslutade studier. Kvaliteten på högre utbildning och forskning måste höjas och EU:s gemensamma forsknings- och innovationsresurser måste användas på ett mer effektivt sätt för att vända denna utveckling.

Det är även av högsta vikt att EU bibehåller en öppenhet mot omvärlden. I takt med att Europas andel av världsekonomin krymper kommer EU i stigande grad att vara beroende av import av teknologi, innovation och råvaror. De branscher IKEM företräder är överlag mycket exportorienterade och är även beroende av import av råvaror och insatsvaror från tredjeländ. Frihandel har tjänat oss väl och konkurrens leder till utveckling. Samtidigt innebär bland annat Kinas och USA:s subventionsprogram för den gröna omställningen att förutsättningarna för industriell verksamhet kan vara mer fördelaktiga där. Det kan därmed finnas skäl till vaksamhet mot vissa riskländer, teknologier eller råmaterial. Den rörelse vi nu ser mot en större slutenhet mot omvärlden behöver dock vända och kommande EU-kommission behöver ge större prioritet åt handelsfrågor.

För att EU ska klara den gröna omställningen och de högt uppställda klimatmålen behövs åtgärder inom flera områden och de senaste åren har en lång rad lagar antagits på EU-nivå. Kraven ökar på industrin att investera i grön omställning, att rapportera och att ta ansvar för miljömässig och social påverkan i leverantörsleden. De flesta regler har ett gott syfte, men sammantaget innebär de också en stor och snabbt ökande regulatorisk börda för företagen. När en allt större komplexitet i regelverken kräver att mer resurser läggs på administration, innebär det att mindre resurser kan läggas på innovation och produktion. IKEM står bakom EU:s ambition att vara ledande i den gröna omställningen, men EU:s iver att reglera hårdare och fortare än andra länder förbättrar inte alltid vår förmåga att konkurrera med omvärlden och leder till att intresset för att investera i EU minskar. Regelverken behöver därför förenklas och genomgå ett test för konkurrenskraft.

IKEM:s förslag

→ Förbättra EU:s ramverk för forskning och innovation

Högkvalitativ forskning och teknologisk innovation är avgörande för att EU ska kunna möta konkurrensen från omvärlden. För att uppnå detta bör EU:s innovationsagenda främja teknikneutralitet och undvika överdetaljerad reglering. En större andel av EU:s totala budget bör gå till forskning och innovation och kriterierna i EU:s ramprogram för forskning och innovation, Horizon Europe, bör justeras så att man får större utväxling, inte minst bör mer resurser gå till stora forskningsinfrastrukturella satsningar. Det bör även övervägas om det går att underlätta för mindre företag att söka stöd.

→ Sträva efter frihandel

Som ett litet exportberoende land är Sverige beroende av en fri handel, det har lagt grunden för svensk industri och för den svenska välfärden. En öppen tillgång till en global marknad är viktig både för exporten och för företagets tillgång till råvaror och insatsvaror. Samtidigt kan man inte ignorera att länder som Kina och USA har stora subventionsprogram för den gröna omställningen, vilket riskerar att snedvrida konkurrensen. EU behöver ta hänsyn till detta i utformningen av sina egna stödsystem och göra regelverken enklare och tydligare för företagen att förstå. Likaså bör EU sträva efter att stödsystem utformas på europeisk nivå och inte nationell, för att motverka en snedvriden EU-intern konkurrens. Vår uppfattning är likväl att Sverige och Europa förlorar mer på ett handelskrig än vad USA och Asien gör, därför bör det vara Europas ambition att verka för en så fri handel som möjligt i världen och motverka protektionism.

→ Stärk EU:s inre marknad

Den inre marknaden med sin fria rörlighet utgör fundamentet i EU:s ekonomi och är central för en livskraftig europeisk industri. Trots detta ser vi en ökad fragmentisering av den inre marknaden, ofta som ett resultat av nationell implementering av EU-lagstiftning. Denna utveckling måste brytas och kommande kommission bör prioritera åtgärder för att stärka den inre marknaden.

→ Minska den regulatoriska bördan

För att stärka företagets konkurrenskraft och öka investeringsviljan i EU behöver regelverken förenklas. EU-kommissionens ordförande har utlovat att minska rapporteringskraven på den europeiska nivån med 25 procent. Detta är en bra ansats som vi står bakom till fullo. Nu gäller för kommande kommission att hålla vid denna inriktning. Utgångspunkten bör vara att reglera mindre, reglera bättre och att tydliggöra vad företagen behöver göra för att följa reglerna.

→ Ta större hänsyn till industrins konkurrenskraft när ny lagstiftning tas fram

IKEM står bakom de högt ställda målen i EU:s klimatpolitik. Vi inser också vår industris särskilda roll och ansvar för att kunna genomföra den gröna omställningen. Vi saknar dock ett perspektiv som tar hänsyn till industrins konkurrenskraft när ny lagstiftning tas fram, något som kommer att bli viktigt inte minst när EU nu tar fram nya klimatmål för 2040. Det handlar om att göra mer noggranna konsekvensanalyser för att säkerställa att de krav som införs också är möjliga för industrin att uppnå med bibehållen konkurrenskraft. Det kan till exempel handla om att säkerställa att det finns tillräckligt med fossilfri el för att kunna ställa om produktionsprocesser. EU-kommissionens förslag om att införa ett konkurrenskraftstest i all ny lagstiftning är en bra början, men det är också viktigt att tidigt involvera industrin i förberedelsearbetet till kommande lagstiftning.

IKEM – Innovations och kemiindustrierna i Sverige
Box 55915 | SE-102 16 Stockholm
010-455 38 50 | info@ikem.se | ikem.se

IKEM – Innovations- och kemiindustrierna i Sverige företräder 1 250 svenska och utlandsägda företag med cirka 70 000 medarbetare. Vi är en bransch- och arbetsgivarorganisation för företag som arbetar med kemi i vid bemärkelse, både som tillverkare, distributörer och som användare. Företagen är kemi- och plastindustrier, läkemedelstillverkare, raffinaderier eller biokemi- och bioteknikföretag. IKEM företräder också medlemmar från t ex sten-, tvätt-, metall- och återvinningsindustrin.

IKEM verkar över hela Sverige och finns representerat i Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Växjö – och i Bryssel.

The logo for IKEM, consisting of the letters 'IKEM' in a bold, white, sans-serif font. A thin white line extends from the left side of the page, ending in a diagonal line that points towards the top-left corner of the logo.